

Snežinka in Rožica.

Bédna vdova je živelá v koči na sámém; na vrtu, razprostirajočem se pred okni, rastle sta dva rožna grma, jeden z belimi rožami, a drugi z rudečimi. Vdova je imela dve hčérki, ki sta bili podobni rožnima grmoma; prvo so imenovali — Snežinko, a drugo — Rožico. Deklici sta bili umni, poslušni in pridni, kakeršnih ne najdeš na vsem svetu. Snežinka je bila bolj tihe in krotke narávi; Rožica je begala rada po logih in polji za eveticami in metulji. Snežinka je ostajala domá pri materi, pomagala jej je v gospodinjstvu, in — končavši dnevno delo — čítala na glas. Sestri sta ljubili druga drugo takó, da nijsta šli drugače iz dóma, nego držeč se za roki. Snežinka je govorila: „me se ne ločive,“ Rožica je odgovarjala: „dokler žive,“ a mati je pristavljala: „ve morati imeti vse skupno!“

Hodili sta često sami za divjimi plódi v gozd. Živali so ju ljubile in se jima bríblizevale brez bojazni. Zajec je jedel iz njiju rok, koza je mulila travo poleg njiju, jelen je skakal pred njima, in ptički so jima peli, vsedši se na bližnje veje, najlepše pesence.

Nikdar se jima ni pripetila kaka nesreča. Ako ju je prehitela v gozdu noč, vlegli sta se druga poleg druge in spali do jutra. A mati ni skrbela. Nekdaj sti prespali noč v gozdu; ko sta se zbudili, zagledali sta zraven sebe krasnega mladeniča, oblečenega v blestečo belo obleko. Gledal ju je ljubeznjivo. Ko sta deklici vstali, izginil je v gozdu, ne rekši niti besede. Zdaj še-le sta opazili, da sta ležali na kraji brezdna, in padli bi bili gotovo vanj, ako bi bili storili v témi samó jeden korak naprej. Mati jima je povedala, da je bil ta mladenič resnično angel váruh dobrih deklic.

Snežinka in Rožica sta imeli sobo v takej čistoti, da je bilo možno pogledati se v steni kakor v zrkalu. Po leti zanimala se je Rožica za gospodinjstvo, in njena mati, zbudivši se, našla je marsikatero jutro šopek, v katerem je bila po jedna roža iz ónih dveh grmov. Po zimi je Snežinka zakurila peč in obesila kotliček na kljuko. A kotliček je bil iz rudeče medí (bakra) in se je svétil kakor čisto zlato, takó je bil očiščen. Na večer, kadar je šel sneg, govorila je mati: „Snežinka, zápri z zapahom duri!“ Potem so sedle k ognji; staruška je nataknila očala in čítala na veliko knjigo, a deklici sta poslušali s kolovrati v rokah. Poleg njih je ležalo jagnje, zadej na nasesti (drog, na katerem spé kokoši) pa je zaspala, vtaknivši glavo pod krilo, grlica.

Nekega večera so sedle po stari navadi, kar začujejo trkanje na duri.

„Rožica!“ dejala je mati, „odpri duri, izvestno je zašél kak popotnik in išče prenočišča.“

Rožica je odrinila zapáh in čakala, da bi ugledala siromaka. Najedenkrat pa je vtaknil skozi na pólu odprta vrata svojo ogromno glavo — medved. Rožica je skočila nazaj zakričavši, kar je bilo moč; jagnje je začelo meketati, grlica je letala iz kota v kot, a Snežinka se je skrila za posteljo.

Medved pa je izpregovoril: „Ne bojte se, dobri ljudje, jaz vam ne storim ničesar žalega, samo poprosim vas za dovoljenje, da se malo ogrejem, ker sem malo ne zmrznil od mraza.“

„Pojdi k ognji, bédni Miša!“ dejala mu je staruška. „Samó glej, da si ne osmодиš dlake! Snežinka, Rožica“ nadaljevala je, obrnivši se k otrokoma,

„idita semkaj, medved vaju ne bođe razžalil, nima zlěga v umu.“ — Deklici sedli sta zopet na svoji mesti, počasi sta se približala tudi jagnje in grlica in pozabila ves svoj strah.

„Otroka!“ rekel je medved, „otresita mi sneg z hrbta!

Vzeli sta metlico in očistili z njega sneg; a on se je stegnil pred ognjem in časi ter časi zarenčal od zadovoljstva in radosti. Deklici sta se popolnem zavedli in si pričeli igrati z nepričakovanim gostom: trgali sta mu dlako, sedali na hrbet, in kadar je zarenčal, sta se smijali. Medved je dovolil vse s seboj ravnati in samó tedaj, kadar je bilo igre in norčij užé preveč, rekel je: „Dajta mi živěti, ne umorita svojega sužnja!“

Kadar je prišel čas, da je bilo treba iti spat, rekla mu je staruška: „Ostani tukaj, prenóci pred ognjem! Pri nas se bodeš saj zavaroval mrázu in nezgódi.“

Rano zjutraj sta mu odprli deklici duri, in on je ubežal tekoma v gozd. — Od tega dné je prišel vsak večer ob jednom in istem času v hišo in je legel pred ogenj. Otroka pa sta se igrala ž njim, kolikor se jima je ljubilo.....

Ko se je vrnila vzpomlad, in je vse na okolo zazelenělo, dejal je nekega jutra medved Snežinki: „Zdaj grem in se ne vrnem vse leto.“

„A kamo li, mili Miška?“ vprašala je Snežinka.

„V gozd. Treba mi je čuvati svoje zaklade zlih škratov. Po zimi, kadar je zemlja zmrznena, morajo sedeti v svojih duplih, ker si ne morejo narediti izhoda; ali zdaj, ko je solnčice razgrelo zemljo, gredó pléniti. A tega, kar so nagrabili in poskrili v svojih duplih, ne vidijo lahko ljudjé!“...

Snežinka se je jako razžalostila, čuvši, da medved odhaja za dolgo časa. Kadar mu je odprla duri, odbajajoč se je medved natéknil na kljuko in pod kožo mu je zablestělo zlató; vendar ona tega ni zapazila. Medved je odšěl naglo in se kmalu skril za grmovjem.

Čez nekoliko časa je poslala mati otroka v les, da bi nabrala hoste. Tam sta zagledala na tleh veliko posekano drevo. A kaj je bilo poleg njega? Kaj se je metalo v travi sém ter tjá? — no kaj vender? — nista mogli razločiti.

Približavši se, opazili sta, da je bil to majhen škrat s starim, nagúbanim licem, z belo dolgo brado. Ta se je zamotala v drevesno razpóko, in škrat je skakal in se zvijal, kakor pes na verigi, a nikakor se ni mogel opróstiti. Upri je svoji blesteči očesi v sestri in kriknil: „Kaj stojiti kakor prikovaní, mesto da bi mi pomagali!“

„Bédni skratee,“ vprašala ga je Snežinka, „kako pa si se vender vjel v to past?“

„O ti neumno, zvédavo dekletce!“ zasikal je škrat, „kakó sem se vjel! Hotel sem razklati to drevo in naklati trsk za kuho; naše sklede so majhene in zgorele bi popolnem, ako bi kurili z velikimi poleni. Zabil sem užé klin v drevó, a bil je prepolzek. Odskočil je, česar nití pričakoval nisem, a panj se je takó hitro sklepnil, da nisem utegnil odstraniti svoje sive brade in zdaj je ne morem osvoboditi.... A vé se smejati, malovredni neumnici! Fej! kakó sta grdi!“

Deklici sta poskušali z vsemi silami osvoboditi brado, a nikakor se ni dalo.

„Jaz grem po ljudí,“ dejala je Rožica.

„Kaj se boš še zmislila?“ kriknil je škrat s svojim hripavim glasom. „Saj ste vé dovolj, glupi oslici!“

„Potrpi vender!“ vskliknila je Snežinka, „saj te bovi rešili.“

Potegnila je iz žepa škarjice in odstrigla z njimi konec brade. Komaj je bil škrat rešen, vzel je vrečico polno zlatá, katera je bila skrita v koreninah drevesa in je renčal za-sé: „Surovinki! odrezali sta mi konec také krasne brade!“ ... Potem je naložil vrečico na hrbet in odšel ne ozrši se nanji.

Čez nekaj časa sta šli zopet sestri loviti rib za óbed. Ko sta se bližali reki, zagledali sta majhenega kovača, ki je skakal po bregu in hotel skočiti v vodo. Prihiteli sta tjà in spoznali škrate.

„Kaj je s teboj?“ vprašala je Rožica. „Anti nečeš v vodo skočiti?“

„Saj nisem norec!“ vskliknil je škrat. „Ali ne viditi, kakó me hoče ta nesrečna riba potegniti v vodo?“

Škrat je namreč tudi prišel rib lovit in je zagnal svoj trnek. A v nesrečo je zamotal veter njegovo brado okolo palice. Čez nekaj minut zagrabila je velika riba za vado. Škrat je bil preslab, da bi jo zagnal na breg; riba je bila močnejša in je vlekla škrate na svojo stran — v vodo. Prijemal se je za trstje in nabrežno travo, a zamán. Riba ga je vlekla vedno bolj in bolj k sebi, in moral bi skočiti zdaj zdaj v vodo. O pravem času sta prihiteli deklici in skušali odmotati brado. Vendar je bilo to nemogoče, ker se je preveč ovila okolo palice. Zopet je bilo treba vzeti škarje in odrezati kos las.

Komaj je škrat to videl, prišel je v nepopisljivi gnjév. „Kaj je vama, neumnici!“ zavpil je. „Ali je to vajin običaj, da dobre ljudi brezobražati? Ali je vama premalo, da sta mi prvič prikrajšali brado? Zdaj sta je odrezali še polovico. Kakó naj se vender pokažem svojim bratom? ... Da bi morali hoditi vse življenje brez čevljev in da bi si vse noge razpraskali, malopridnici!“

Zgrabil je vrečico z biseri, skrito v trstji, vlekkel jo za seboj in molčéč izginil za kamenom ...

Kmalu po tem dogodku je poslala mati hčerki v mesto po konca, igel in trakov. Morali sta iti preko puščave, nasejane z ogromnim kamenjem. Zagledali sta veliko ptico, plavajočo v zraku. Storiši nekoliko krogov nad njima, spustila se je v tem hipu na zemljo. Takój so se začuli žalostni in obupni klici. Hiteli sta tjà in s strahom ugledali orla, ki je držal v krempljih njenega starega znanca — škrate in ga hotel odnesti v zrak. Dobrosrečni deklici sta prijeli z vsemi silami škrate in se také pričeli bojevati z orlom, da je izpustil svojo žrtev. Kadar se je škrat nekoliko oddahnil od strahu, zakričal je s svojim hripavim glasom: „Ali se nista mogli malo lepše lotiti dela? Kakó sta mi vender razvlekli obleko, nerodnici!“ Potem je zgrabil svojo vrečico z dragocénimi kamni in izginil v svojo jamo med pečevjem. A deklici ki sta se že navadili njegove nehvaležnosti, šli sta naprej v mesto.

Povračaje se preko puščave, srečali sta najedenkrat škrate. Ne pričakujoč, da bi hodil po tem pustem kraji kdo také pozno, izsipal je pred sé iz vrečice dragocene kamene in se z njimi igral. Zahajajoče solnce je osvetljevalo dragocénosti, ki so se blestele s také čudnim bleskom, da sta deklici mirno obstali in zrlí nánje. — „Kaj stojiti; gotovo štejeti vrane?“ dejal je škrat, in njegovo sicer blede lice zarudelo je zdaj od jeze.

Najbrže se je hotel še jeziti in braniti, kar se je začelo strašno grčanje, in iz lesa je prišel črn medved. Škrat se je ustrašil in hotel ubežati, a ni utegnil v svoje duplo, medved mu je zagrabil pot. „Medved, gospod mili!“ prosil je z žalostnim glasom, „usmili se me, in jaz oddam tebi vse svoje zaklade, vse dragoceno kamenje!... Ne jemlji mi življenja! Kaj bi ti koristilo, ako ubiješ tacega nesrečnega škrata, kakor sem jaz? Saj bi me še na zobéh ne čutil. Pokusi rajše ti deklici! Védi! to sta izvrstna kosca, mastna, kakor prepelici; pokusi, na zdravje....“ A medved ni poslušal zléga starca, nego udaril ga je s tace in škrat je izdihnil dušo. Deklici sta zbežali, a medved je zaupil za njima: „Snežinka, Rožica! ne bojta se, pridita k meni!“

Spoznali sta glas in obstali. Ko je prišel medved k njima, odgrnil si je medvedji kožuh, in zagledali sta krasnega mladega človeka v zlatej obleki. „Jaz sem knez,“ dejal je, „ta brezvestni škrat me je zaklel v medveda in mi pobral vse moje zaklade; moral sem se kot medved potikati po gozdu, in še le njegova smrt me je osvobodila. Zdaj je prejel plačilo za svojo neusmiljenost.“....

Snežinka se je omožila s knezom, a Rožica z njegovim bratom. Razdelili so si ogromne zaklade, katere so našli v škratovej jami. Stara mati je preživela še mnogo let v miru in sreči med svojimi otroci. Izkopala je iz vrta oba rožna grma, presadila ju v posode in postavila na svoje okno. In ta nista prenehala roditi vsako leto krasno cvetje — belo in rudeče.

Iz ruščine preložil Ksaverij.

V jeséni.

kako hitro
Listje odpada —
Hitro nam leta
Minejo mlada.

V vrtilih cvetíce
Vse so zvenéle —
Cvetke mladosti
Bodo svetéle.

Ptice v dežele
Gorke letijo —
Dnevi radósti
Ž njimi bežijo.

Veter drevesca
Gola vpogiblje —
V meni pa tožno
Srce se ziblje.

Megla pokriva
Plan in doline —
Časov zakriva
Srečnih spomine.

Skóraj bo skóraj
Jésen minila,
Nas in naravo
Zimi zročila.

Savo Zorán.

V boj.

Srečno mila domovina,
Srečno kraj domači moj:
Srečno hišica rojstvena:
Z brati pojdem v smrten boj.

Kri prelival bom za tebe,
Tebe z mečem branil bom,
Smrtne rane bom za tebe
Sekal, o preljudi dom.

Če me smrtna moč ne vzame,
K tebi dom spet vrnem se,
Ker spoštujem te in ljubim,
Ker le ti si moje vsé.

Če pa smrt s kosó nemilo
V boji mene dohití:
Domovina bodi srečna
Saj za tebe se zgotí.

J. Zagorski.